

Veszprémi Bernadett

adjunktus

Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Az e-közigazgatás megvalósulásának garanciái*

Debreceni Jogi Műhely, 2014. évi (XI. évfolyam) 3–4. szám (2014. december 30.)

Ahogy az Európai Unió Japánnal és az Egyesült Államokkal, úgy Magyarország is lépést akar tartani a többi uniós tagállammal mai információs társadalmunkban.[1] Ennek egyik garanciája, ha tisztában van a legújabb technológiai fejlesztésekkel és alkalmazza azokat. Bár a lemaradás egyértelmű,[2] az ehhez kapcsolódó stratégia-alkotás már a 90-es években megkezdődött hazánkban is[3], azonban jogszabályi szintre csak 2005-ben emelkedett, amikor az e-ügyindítás lehetősége bekerült a Ket-be[4].

Helye állandóan változott, hol a Ket-ben, hol külön törvényben tárgyalták a jogalkotók az e-közigazgatás szabályait, de egyértelműen megállapítható, hogy jelen volt, alapvető jogává vált az ügyfeleknek és folyamatosan fejlődött és bővült a terület.

Terjedésében számos akadályozó tényezővel kellett számolni. Ilyen volt a digitális szakadék, amely a különböző (életkori, földrajzi, szociális, végzettségbeli) dimenziók között húzódott, de ilyen volt a nem megfelelő informatikai írástudás, tájékozatlanság, félelem az ismeretlentől, ellenállás, műszaki akadályok, kooperációs problémák[5]. Ezek a gátak mind az ügyfelek, mind a közigazgatásban dolgozó ügyintézők részéről felfedezhetők, ezért változásra volt szükség mindkét oldalon.

A változás, egy új dolog bevezetése több irányból megközelítéssel (pl. pszichológiai, jogi, pénzügyi) lehetséges. Az ösztönző lehet pozitív vagy negatív. Pszichológiai vonalat képvisel a meggyőzés, a megfelelő tájékoztatás, ismeretbővítés, a szükséges előképzettség megszerzésének támogatása. Ugyanilyen pszichológiai (negatív) ösztönző lehet egy kötelezettségkenti előírás is pl. képzéseken való részvétel, informatikai rendszerek bevezetése és alkalmazása. A pszichológia mellett bizonyos esetekben a jog kötelező ereje hatékonyabb eszközt jelenthet, követelményeket támaszthat az informatikával és a közigazgatással szemben. Végül talán még ezeknél is hatékonyabb lehet a megfelelő pénzügyi fedezet biztosítása támogatások, pályázatok formájában.

Az Európai Unióban valamennyi eszközre találunk példát. A stratégia-alkotás a tervezést jelenti, egy-egy területen a jövőkép felvázolását, majd pedig jogi eszközök formájában intézkedések, felelősök megjelölését. Egy-egy stratégiát a tagállamok saját igényeikhez igazíthatnak, „személyre szabva” azt. Ezek a stratégiák jelentik a jogi szabályozás alapját, hiszen irányokat jelölnek ki, és ezen prioritások nagyban meghatározzák az unió támogatáspolitikáját is.

Az eEurope akciótervek[6] készítése a 90-es évek végén kezdődött és 2005-ig tartott a tervezési időszak. Az *eEurope2005* által nevesített akciócsoportok a következők voltak: a szolgáltatások, alkalmazások és tartalom fejlesztésének ösztönzése (e-kereskedelem, e-egészségügy, e-tanulás és e-kormányzat terén), és a szélessávú infrastruktúra és biztonság kérdéskörébe tartozó projektek pénzügyi támogatása. Az akcióterv eszközei a szabályozás, a legjobb gyakorlatok megismerésének támogatása és a hatásvizsgálat, visszacsatolás voltak.

A *CLBPS* (Common List of Basic Public Services) az eEurope részeként jelent meg. Szerepe kettős volt: egyrészt meghatározta az elektronikus ügyintézés szintjeit[7], másrészt egy listát (tizenkettő a magánszemélyek, nyolc a vállalkozói szféra számára)[8] tartalmazott azon közszolgáltatásokról, amelyek elektronikussá válását előnyben részesíti.

2005-ben nyilvánosságra hozták *Európai Információs Társadalom a növekedésért és foglalkoztatásért programot*[9] (i2010 stratégia), amely a szélessávú Internet kiterjesztését és az on-line szolgáltatások széleskörű bevezetését tűzte ki célul, például az e-business, e-kormányzat, e-learning, e-health vagy az e-aláírás elterjesztése terén. Prioritásai a következők voltak: egy Egységes Európai Információs Tér létrehozása, az információ- és kommunikációtechnológiai kutatás-fejlesztésre irányuló beruházások növelése, innováció ösztönzése, és egy befogadó európai információs társadalom létrehozása.

Az *Európa 2020*[10] az EU új növekedési stratégiája. Kiemelt kezdeményezései közé tartozik az európai digitális menetrend és az innovatív Unió létrehozása vagy az új készségek és munkahelyek menetrendje is.

Hazánk infokommunikációs stratégia-alkotása nagyban lekövette az uniós dokumentumok célkitűzéseit, bár a megvalósítás gyakran öt, tíz évet is késett. Legújabb stratégiánk a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia[11], amely a 2014-2020-as új uniós tervezési távval megegyezően tartalmaz terveket, intézkedéseket a digitális állam, gazdaság, infrastruktúra, kompetenciák, és horizontálisan az e-befogadás, biztonság és K+F+I tekintetében.

Véleményem szerint elsősorban akkor tudunk eredményeket elérni, ha az emberek hozzáállásán változtatunk és ezt az ügyintézési módot beépítjük a mindennapjainkba. Az ügyfelek esetében ezt megfelelő marketinggel, hatósági oldalon pedig jogi előírásokkal, kötelezővé tétellel tudjuk elérni. Viszont hangsúlyoznunk kell, hogy nem csak a közigazgatás személyzetének szemléletmód-váltására van szükség, hanem egy teljes megújulásra, egyfajta államreformra. Ez a fogalom már az ÚMFT-nél[12] is megjelent, mint operatív program, ami az EU-nak való megfelelést is jelenti. Az elavult intézmények átalakítására, a személyi állomány megújítására, a folyamatok reformálására kell sort keríteni a következő években a hatékony, szolgáltató állam kiépítése érdekében.

Ez az átalakulás magával hozza a jogszabályi háttér átfogó reformját is, és az e-közigazgatás személyi, tárgyi, informatikai feltételeinek megteremtését követően és azzal párhuzamosan a részletszabályok kialakítására is sor kerülhet.

Mindezt a keretet be kell emelni egy integrált megközelítést lehetővé tevő, állandó fejlődésre képes, ügyfélbarát informatikai rendszerbe, ami kezelni tudja mind az ügyfél-ügyintéző, mind a szervek közti elektronikus kommunikáció termékeit.

Mint azt korábban is említettem, ezek megvalósulását különböző eszközökkel segíthetjük elő (pszichológiai, jogi, pénzügyi). Jelen tanulmány keretében átfogóan vizsgálom, mind az Unió, mind az állam felől jelentkező követelményeket és általános ügyféli, hatósági oldalon megjelenő igényeket, gátakat.

1. A lakosság szerepe az elektronikus közigazgatásban

Már az eEurope akciótervek is felismerték a lakosság szerepét az infokommunikációs fejlesztésekben. Mindenekelőtt az ügyfél igényeinek szem előtt tartása, a folyamatos kapcsolattartás, és felmérések készítése jelenti az első lépést, mivel ezek alapján egy átfogó képet tudunk alkotni arról, hogy milyen irányban és ütemben történhet a fejlődés az elektronizáltság bevezetése terén és így kialakítható a legjobb gyakorlat.

Az ezen a téren elinduló fejlődésben nagy segítségünkre vannak a lakossági felmérések, tagállami szintű kimutatások, amelyek bemutatják a jelenlegi állapotot a digitális írástudás[13], az Internet-penetráció[14], e-közszolgáltatások megléte, fejlettségi szintje[15], kihasználtsága[16] terén.

Külön említést érdemel az esélyegyenlőség kérdése, amelyet nemcsak a front-, hanem a back-office oldalon is biztosítani kell. Az állampolgárok oldaláról ez az internetkapcsolatok, e-pontok kistélepléseken történő kialakításával, nagyvárosokban való bővítésével, a fogyatékkal élők számára biztosított elektronikus hozzáférés lehetőségének garantálásával,

időskorúak számára infomentori programmal, és az iskolákban a gyerekek internet-használatra való felkészítésével, oktatásával egyenlő.[17]

2. A közigazgatás személyi állományának szerepe az e-ügyintézésben

A jelenlegi szervezetrendszer már önmagában is elavult, lassú az információ-áramlás, nem mindenhol működőképes a feladatelosztás. Az eEurope 2005 (majd a későbbi stratégiák) külön célként emelte ki az e-közigazgatás fejlesztését. Átképzésekkel, számítógépes oktatások, továbbképzések biztosításával lehet ezt a folyamatot előmozdítani, ahol szintén megjelenik az esélyegyenlőség. Az elektronikus ügyintézés lehetőséget kínál a fogyatékkal élők foglalkoztatására is és ez által az informatika adta lehetőségek kihasználása munkahely-teremtésre is alkalmas.

A közigazgatás feltöltése szakképzett, diplomás fiatalokkal is hatékony lehet, amely lehetővé teheti az ott dolgozóknak az állampolgárok online kiszolgálására való képesség kialakítását, javítását.

3. Az informatika felkészítése, egységes rendszer kiépítése

Harmadik lépésként jelentkezik az informatikai oldal erősítése, az elektronizáltság növelése a közigazgatásban. A már említett CLBPS ajánlás meghatározta azon szolgáltatásokat, amelyek elektronikussá tételét követelményként írta elő az Unió, emellett már a 2000-es évek elején definiálta az e-ügyintézés szintjeit és ezen előírásokhoz próbálta igazítani az e-közigazgatással foglalkozó pályázati kiírásokat is[18]. A front és back office oldal hozzáállásának átalakításához egy stabil technikai háttérre van szükség, amely megfelel a korszerű igényeknek és alkalmazkodni tud a folyamatosan változó körülményekhez.[19]

Ezen a területen elsődleges cél a technológiai fejlesztések, az infokommunikáció erősítése, javítása a jobb minőségű, jobban hozzáférhető szolgáltatások nyújtása érdekében.

Egy, az információ áramlását biztosító központi gerinchálózat továbbfejlesztése a távlati cél, amely már ma is létezik.[20] Ezen rendszer funkcióinak bővítésére, hibáinak, problémáinak kiküszöbölésére kell törekedni. Ez felhasználóbarát, dinamikus, interaktív szolgáltatások kidolgozását teszi szükségessé.[21] Mind a nyújtott szolgáltatások minőségében, mind terjedelmében meg kell felelnünk az EU elvárásainak. A front-office oldalon elérhető tevékenységekörnek és információhalmaznak áttekinthetőnek, érthetőnek, könnyen és bármikor elérhetőnek, mindig naprakésznek kell lennie a jogszabályi kötelezettségeket szem előtt tartva. Ezért szükségesnek tartom a települési portálok és a központi elektronikus tájékoztató felületek fejlesztésének pénzügyi támogatását és üzemeltetéséhez önálló, hozzáértő személyi állomány létrehozását.[22]

A kifejlesztésre váró rendszereknek illeszkedniük kell a szintén kidolgozás alatt levő páneurópai szolgáltatásokat és interoperabilitást támogató rendszerekhez.[23] Fontos elemek az információmenedzsment, dokumentumkezelés, archiválás, iktatás, hozzáférhetőség, hiteles másolatkészítés.

Prioritást kell, hogy képezzen az infokommunikációs technológiák és e-közigazgatási szakrendszerek kialakításánál az adatvédelem és a biztonsági szempontok érvényesítése. Az ügyfél-azonosítás feltételeinek kiépítése elengedhetetlen az elektronikus ügyintézés korlátainak lebontásához.

Mindemellett ma már nemcsak az ügyintézés teljes körű elektronizálása van napirenden, hanem a lezáró szakaszt képező elektronikus fizetés lehetőségének garantálása.[24] Az adott hatósági ügyszakhoz kapcsolódó fizetési kötelezettségekről vezetett nyilvántartásoknak és a tényleges ügyintézésnek össze kell érnie.

Az informatika adta lehetőségek alapvetően a back-office oldalon tevékenykedő ügyintézők munkájának könnyítését is szolgálják. Ezért olyan rendszerek kiépítését kell mindenekelőtt elősegíteni és pályázati pénzekből, központi vagy önkormányzati pénzügyi forrásokból

finanszírozni, amelyek a szigetszerű fejlesztések összehangolását tűzték ki célul; megvalósítandó terveik között szerepel a szakrendszerek összekötése és az intézmények közötti együttműködés, kommunikáció erősítése.

Szintén a hatékonyabb munkavégzést és feladatelosztást szolgálja a párhuzamos nyilvántartások vezetésének áthidalása, technikai háttérének megoldása az elektronikus ügyintézés mellett.[25]

Az átfedések kiszűrése és előzetes tanulmányok, helyzetfelmérések nélkül nem hozható létre egy hosszú távon működőképes rendszer. A legújabb technológiai ismeretek felhasználása mellett elsődleges szempontként a folyamatok egyszerűsítésére kell törekedni.

A rendszer működtetéséhez, a front office oldal technikai, informatikai igényeinek, szükségleteinek kielégítéséhez a közigazgatási IKT fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához szükséges ismeretek és képességek bővítésére van szükség. Ennek egyik lehetséges megoldása a képzéseken túlmenően informatikai szolgáltató-központok kialakítása.

4. A folyamatok, szolgáltatások megújítása a közigazgatásban, államreform

Megvizsgálva az Európai Unió politikáját és célkitűzéseit, illetve tanulmányozva az Új Magyarország Fejlesztési Terv Operatív Programjait, kitűnik, hogy kiemelt helyet foglal el az a tagállamok felzárkóztatása, a munkahelyteremtés, az életszínvonal növelése és az esélyegyenlőség megteremtése. Ez nálunk magával vonta az Államreform prioritás beépítését és azon belül az AROP és EKOP[26] létrehozását, támogatását. Megfigyelhető, hogy Magyarországon az utóbbi évtizedekben óriási változások zajlottak le, mind a gazdaságban, mind a politikai életben. Azonban azt mondhatjuk, hogy a közigazgatás ezzel a fejlődéssel, változással nem tudott, vagy legalábbis nem minden területen tudott lépést tartani. Ezért mindenekelőtt az államigazgatási alrendszer és intézményrendszer felülvizsgálatára van szükség. Nemcsak a közszolgálati személyzet állományán, összetételén és hozzáállásán kell változtatni, hanem a már említett munkamegosztáson, feladatelosztáson és esetlegesen az szervezeten is, hogy a közigazgatási szolgáltatások hatékonyságának növelni tudjuk.

Eszközként jeleníthetjük meg az államreformban a szolgáltatások integrált kiépítését és megközelítését.[27] A komplex vizsgálat lehetővé teszi, hogy az ügyfél ne elszeparáltan, bonyolult és hosszú időt igénybe vevő ügyintézással tudja elérni a célját, hanem az egyes intézmények összekapcsolódása és elektronikus kommunikációja által az „egyablakos” és „otthoni” ügyintézés egyre szélesebb körben válóvá válhasson.[28]

Az államreform első jeleivel már most is szembesülnünk kell. Az átalakulás üteme és mértéke megjósolhatatlan, de egyértelműen a szolgáltató állam megerősítését célozza.

Ezen beavatkozási területen a számon kérhető szolgáltatásokat nyújtó, eredményorientált közigazgatás létrehozása határozható meg távlati célkitűzésként. Az itt használt eszközök a közigazgatás átláthatóságának, hatékonyságának, eredményességének erősítését, javítását támogatják. Ilyen eszközként említhető meg az intézményfejlesztés és egy ügyfélorientált kultúra kiépítése. Ez viszont elválaszthatatlan az előbb már hivatkozott személyi állomány szemléletmódjának átformálásától. Az elektronikus és a papíralapú ügyintézés közötti különbségek csökkentése érdekében egy mindkét területre alkalmazható új logika kidolgozása szükséges. Ennek feltétele egy egységes, integrált emberi erőforrás-gazdálkodási rendszer létrehozása is.

A komplex megközelítés kialakítása a szakigazgatásban - amely egyenlő a szakigazgatási rendszerek folyamatainak informatikai eszközökkel támogatott racionalizálásával - az ágazati rendszerek (beleértve az informatikai és a humán erőforrás oldalt is) feletti koordinációt és egyfajta metamorfózist hívhat életre. Nagyon fontos elem az interoperabilitás feltételeinek megteremtése. Ezáltal sokkal egyszerűbb és gyorsabb lesz a hatósági ügyintézés, megkönnyíti az intézményeknél dolgozók munkáját.

A komplex megközelítés jelenti egyrészt tehát az interoperabilitást, a hatékony információ-áramlást intézményközi viszonylatban (információmenedzsment), másrészt hozzájárul az egységes és megbízható gazdálkodás alapjainak megteremtéséhez és a hatékony adatvédelemhez is (adatmenedzsment). Alapvető követelmények aszabványosítás, egyszerűsítés, átláthatóság, átjárhatóság, korszerű, könnyű iratkezelés, biztonságos dokumentumtárolás, dokumentumok visszakereshetősége.

A biztonság tekintetében említést kell tenni a közigazgatásban használt, jogilag védett adatok korszerű bekérésének, továbbításának, megőrzésének technikai háttér kialakításáról és az adatbázisok átjárhatóságának, összekapcsolódásának biztosításáról.

5. Stratégiák megalkotása és a jogszabályi háttér hozzáigazítása az új helyzethez

Az államreform és az informatikai fejlesztések maguk után vonják a megfelelő jogszabályi háttér kialakítását és az előbb felsorolt célcsoportok bevonására és megvalósítására összpontosító feladatok ütemtervének meghatározását. Hiszen jelenleg is számtalan jogszabály érinti az elektronikus közigazgatást és foglalkozik a jogi szabályozás kialakításával, de vagy csak keretjelleggel vagy elrugaszkodva a valós tényektől és lehetőségektől. Ezért a részterületeket is lefedő szabályokra, a meglévők konkretizálására van szükség.

Első lépésben ezeket át kell vizsgálni és egyszerűsíteni, vagy éppen részletezni kell. Emellett mindezen szabályok regionális és helyi szintű lebontása is elengedhetetlen.[29] Ez egyrészt a központi szint (Országgyűlés, Kormány, minisztériumok) felől érkező „kényszert” kell, hogy jelentse, másrészt felveti az önkormányzati igazgatási alrendszer szorosabb együttműködését is a koherens szabályozás kiépítésében. Az egységes információgazdálkodás kialakítása jelentős mértékben javíthatja a közigazgatási tevékenység hatékonyságát.

Az elmaradottabb térségek felzárkóztatása nélkül az elektronikus közigazgatás teljes mértékű elterjesztése nem képzelhető el, ezért ezt a területet is egy új logika mentén haladó szabályozásnak kell alávetni.

Szó esett az államreform szükségességéről és a szervek informatikai jellegű fejlesztésének szerepéről. Mindezen kérdések szabályozásának alapját szintén a megfelelő jogszabályi háttér megléte képezi. A közigazgatás intézményrendszere és a szakigazgatás a kooperációjának kiépítését és interoperabilitásának megteremtését is ezen a területen kell elkezdni.

A jogszabályi háttér pontosításának igénye nem elhanyagolható tény. A jogalkotók már észlelték a problémát és elkezdtek orvosolni az itt kialakult joghézagokat. Fel kell vállalni a feladatot, pénzügyi forrást kell elkülöníteni, illetve végrehajtó szervet kell kijelölni az önkormányzatok elektronikus aláírással való ellátására.

A közigazgatás területén nem elég lefektetni az e-ügyintézés általános szabályait, hanem speciális elektronikus ügyintézésre vonatkozó (konkrét ügyek vonatkozásában is alkalmazható) jogi, informatikai szabályozási környezet és politika kiépítésére van szükség. Kiindulási pontként jelentkezik a Ket. által megfogalmazott, szolgáltató állam kiépítését támogató alapelvek érvényre juttatása, illetve hasznosítható és átvehető fejlett szomszédaink legjobb gyakorlata, stratégiái és tapasztalatai. Ez mind a négy célcsoport tekintetében irányadó, Megfontolandó, hogyan viszonyulnak az Európai Unió más tagállamai a közigazgatás személyi állományának hozzáállásához, mit szándékoznak változtatni a lakosság nagyobb mértékű bevonása érdekében és milyen elképzeléseik vannak az informatikai, technikai és a jogi, szervezési oldalt tekintve.

Információs társadalomra vonatkozó stratégiával már rendelkezünk, ezen túlmenően az elektronikus közigazgatás fogalma sem ismeretlen számunkra, a büntetőjog, polgári jog, kereskedelmi jog és közigazgatási jog is használja a kifejezést és tartalmaz normákat erre vonatkozóan. Az ÚMFT is kiemelt szerepet juttatott a fejlesztésének. Azonban mindezen felül informatikai biztonsági, iratkezelési, e-ügyintézésre vonatkozó szabályzatok

megalkotására is szükség van. Ezt már nem jogszabályi környezetbe ágyazva képzelem el, hanem az egyes szervekre levetítve, azok felépítéséhez alkalmazkodva, belső szabályzatok formájában.

A rövidtávú tervek között szerepel a leggyakrabban keresett EU 25 szolgáltatás teljes körű elektronizáltságának megteremtése, megfelelően a CLBPS ajánlásnak. Az országos szintű elektronizált ügyintézés megvalósítását a központi ügyfélkapu fejlesztésével, funkcióinak, elérhető szolgáltatásainak továbbbővítésével kell elkezdni; integrált kormányzati, önkormányzati funkciók kiépítése a cél. Ezt követően következhet az egységes integrált back-office rendszerek kidolgozása és azok támogatása.

6. Pénzügyi eszközök a fejlesztésre

Az Európai Unió pénzügyi alapjaiból rendelkezésre álló források lehívása pályázatok keretében történik. A konkrét pályázatot azonban megelőzi egy tervezési időszak, amikor a tagállamok előre, tervdokumentumban rögzítik azokat a prioritásokat, amelyek mentén a konkrét pályázatokat ki kívánják írni. Nálunk ez már a harmadik ciklusát éli. A Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) a 2000-2006-os, az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) a 2007-2013-as és a Széchenyi 2020 a 2014-2020-as időszakra határozta meg operatív programjait.

Az NFT-nél e-közigazgatási fejlesztésekre még a GVOP (Gazdaság- és Vidékfejlesztés Operatív Program) keretében volt lehetőség (önállóan nem). A GVOP 4.3.1. pályázati kiírás a CLBPS ajánlás e-ügyintézési szintjeinek megvalósítását célozta, nyertesei önkormányzatok vagy társulások voltak.[30] Az ÚMFT-nél már érzékelhetően erősödött a terület fontossága, két OP-ből is lehívhatók voltak források. Az AROP (Államreform Operatív Program) a folyamatok megújítását és a szervezetfejlesztést támogatta, az eljárások egyszerűsítését az elektronikai támogathatóságra való átalakítását tűzte ki célul, míg az EKOP (Elektronikus Közigazgatás Operatív Program) az elektronikus szolgáltatások nyújtásának képességéhez szükséges belső fejlesztések végrehajtását, az online közigazgatási szolgáltatások számának növekedését várta az elnyert pályázatoktól. Az 1. számú melléklet az e-közigazgatás és az ÚMFT kapcsolódási pontjait mutatja be.

Ezen időszak nagy kezdeményezése volt egy regionális ASP központ létrehozása, amely szabványosítást és interoperabilitást tett volna lehetővé az önkormányzati alrendszerben régiós szinten. A pályázat nyertesei szakrendszereket ajánlottak volna a régióban elhelyezkedő önkormányzatok számára, amelyek a pályázatban meghatározott minimumszámban kötelesek lettek volna ezeket a rendszereket használni. A feltételes múlt annak szól, hogy sor került a pályázat kiírására és az eredményhirdetésre, de sajnos a legutolsó pillanatban a pályázatot visszavonták. Jelenleg hasonló kiírással találkozhatunk a Közép-magyarországi régióban.

A korábbi hétéves periódusokhoz képest az EU más célkitűzéseket vállalt. Ezekhez igazodik a Széchenyi 2020, amely már egységesen kívánja kezelni az e-közigazgatással kapcsolatos pályázatokat. A GINOP[31] 6. prioritás (pénzügyi eszközök az IKT projektekre), a GINOP 2. prioritás (tudásgazdaság fejlesztése) és a szakágazati IKT fejlesztések kapcsán az IKOP, KEHOP, VP, EFOP[32] is tartalmaz kapcsolódó forrásokat, ám a GINOP 3. prioritás (infokommunikációs fejlesztések) a „főtengely”[33], amelynek mentén lehívhatók az e-közigazgatás fejlesztésére szánt összegek (majdnem 300 milliárd Ft). 2014. június 1-től új prioritásként jelent meg a KÖFOP[34], amelynek véleményezésére június 30-ig volt lehetőség. Ez szintén érintheti az e-közigazgatási fejlesztéseket.

A lakosság bevonása, a közigazgatási személyzet szerepének kialakítása és erősítése az e-közigazgatásban, az informatikai célú fejlesztések, a folyamat- és szervezet-átalakítás, -megújítás, a jogszabályi háttér átformálása és hozzáalakítása az új környezethez,

életviszonyokhoz stratégiai szemléletmódot követel és rövid-, közép- és hosszú távú stratégiák megalkotását igényli. A stratégiáknak viszont éppen a terület, a folyamatos fejlődés és az infokommunikációs technológiák követhetlensége következtében flexibilisnek, alkalmazkodó- és folyamatos megújulásra képesnek kell lenniük.

Az információs társadalom adta kihívások és lehetőségek már beivódtak mindennapjainkba, és egyben az adott ország versenyképességének szerves elemét képezik. A fent felsorolt feladatok megvalósításához azonban pénzeszközökre van szükség, amelyet sajnos egyik ország sem tud saját önerejéből biztosítani. A stratégiai tervezés az uniós források pontos megtervezését is jelenti, amely hét évre előre meghatározza azokat az irányokat, amelyek támogatások lehívására képesek és alkalmasak. A Széchenyi 2020 jelentősége az e-közigazgatás terén abban rejlik, hogy önálló prioritást rendelt ennek a területnek.

1. számú melléklet

Uniós forrásból finanszírozott e-közigazgatási projektek

EKOP:

1. A. A közigazgatási szolgáltatások elektronizálása

1.1. A közigazgatási szolgáltatások folyamatainak elektronizálása

1.2. A közigazgatás hatékony működéséhez szükséges központi elektronikus szolgáltatások kialakítása

2. A. A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések (szolgáltatások eljuttatása az ügyfelekhez) prioritás előkészítési tevékenységeinek támogatása

2.1. Ügyfelek számára szolgáltatási felület biztosítása

2.2. Központi elektronikus hálózati és biztonsági infrastruktúra továbbfejlesztése

2.3. Állampolgárok intelligens azonosítása

3.1. Közigazgatási belső folyamatok megújítása

3.1. A.3-2013. Kormányzati felhő, NTG csatlakozás, intézményi működtetés, iratkezelés

3.1.1.1-07. A cégbírósági rendszerek korszerűsítése

3.1.1.3. Földhivatali adatok elektronikus non-stop szolgáltató rendszere ügyfélkapun keresztül

3.1.2-2011. Egységes központi elektronikus irat- és dokumentumkezelés megvalósítása

3.1.2.3-07. Biztonságos elektronikus összeköttetés kiépítése

3.1.2.10-2011. Központosított kormányzati informatikai rendszer kialakítása

3.1.2.15-2011. E-közigazgatási Szabad Szoftver Kompetencia Központ létrehozása

3.1.2.18-2012. Kormányhivatalok műszaki, gazdasági integrációja

3.1.2.26-2013. A járási hivatalok informatikai infrastruktúrájának fejlesztése

3.1.6-2012. Önkormányzati ASP központ felállítása

3.2. A hozzáférést szolgáló fejlesztések

3.2. A.3-2013. Központi elektronikus fizetési és elszámolási rendszerhez való kapcsolódás

3.2.1.1-07. Elektronikus fizetés megvalósítása

3.2.1.3-09. Belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelv végrehajtása

3.2.1.7-09. Elektronikus anyakönyvi nyilvántartás megvalósítása

3.2.1.11-10. Elektronikus ügysegédi rendszer kialakítása

3.2.1.15-2012. Az integrált ügyfélszolgálatok interoperabilis informatikai infrastruktúrájának kialakítása

3.2.2.6-2013. A Nemzeti Távközlési Gerinchálózat fejlesztése

AROP:

1.2. Eljárások és munkafolyamatok megújítása, valamint szervezetfejlesztés

GOP:

2.1. Vállalkozások technológiai korszerűsítése

2.2. Vállalati szervezetfejlesztés, korszerű folyamatmenedzsment ösztönzése

3.1. A modern üzleti környezet elősegítése prioritás keretében korszerű infokommunikációs infrastruktúra kiépítése

TIOP:

Az iskolarendszerű oktatás informatikai fejlesztése

Az oktatási és kulturális intézmények együttműködését támogató infrastruktúra fejlesztése

2.3. Információtechnológiai fejlesztések az egészségügyben

Die Garantien der Erreichung von eGovernment – Zusammenfassung

Der Artikel beschreibt die Garantien der Erreichung von eGovernment, das heisst was sind die Faktoren, mit deren Stärkung und Unterstützung elektronische Verwaltung verwirklicht ist. Unter den Hürden gibt es sowohl psychologische, als technische und finanzielle Barrieren auch. Das zentrale Element ist die Strategie-Schaffung, die die einzelnen Hindernisse abbauenden Massnahmen festlegt, Verantwortliche ernennt, und den finanziellen Hintergrund für die Entwicklung bestimmter Gebiete versichert.

Die Beteiligung der Bevölkerung, die Entwicklung und Stärkung der Rolle von Verwaltungspersonal in eGovernment, die IT-Entwicklungen, die Prozessoptimierung und Reorganisation, die organisatorische Erneuerung, die Umwandlung der rechtlichen Rahmen und deren Konvertierung an die neue, veränderte Umgebung und Lebenssituationen erfordern strategischen Ansatz und brauchen die Schaffung kurz-, mittel- und langfristiger Strategien. Die Strategien sollen ebenfalls flexibel, anpassungs- und erneuerungsfähig sein. Der Artikel beschäftigt sich mit den Elementen einer idealen Strategie.

Die Herausforderungen und Chancen der Informationsgesellschaft haben sich in unseren Alltag verwurzelt und sie sind auch ein integraler Bestandteil der Wettbewerbsfähigkeit des Landes. Allerdings sind Finanzierungsmittel auch nötig zur Umsetzung der oben genannten Aufgaben, deshalb bedeutet die strategische Planung die exakte Projektierung der EU-Mittel, die sieben Jahre im Voraus die Richtungen definiert, die die Unterstützungen abzurufen fähig und geeignet sind. Die Bedeutung von 2020 Széchenyi liegt in der Tatsache im Bereich des E-Government, dass getrennte Priorität in diesem Bereich zugeordnet hat.

Felhasznált irodalom:

Az e-közigazgatás alapjai a helyi önkormányzatokban: módszertani segédkönyv, szerk. Kópiás Bence, Molnár Szilárd, KSZK ROP 3.1.1 Programig., Budapest, 2008.

Central and Eastern European eGovDays 2014. eGovernment: driver or stumbling block for European integration: conference proceedings: [proceedings of the CEE eGovDays, May 8-9, 2014 Budapest]: [dedicated to Alexander Prosser] /Balázs König [et al.] [eds.] Wien, Austrian Computer Soc., 2014.

Electronic government. 6th international conference, EGOV 2007, Regensburg, Germany, September 3-7, 2007 ; proceedings /Maria A. Wimmer; Jochen Scholl; Åke Grönlund (eds.), Springer, Berlin, 2007.

E-government and its implications for administrative law, regulatory initiatives in France, Germany, Norway and the United States /edited by J.E.J. Prins ... [et al.] The Hague : TMC Asser Press; 2002.

BUDAI Balázs Benjámin: Az e-közigazgatás elmélete 2. kiad. Akadémiai K., Budapest, 2014.

BUDAI Balázs Benjámin: Interaktív önkormányzat. M. Mediprint, Budapest, 2005.

NÉMETH Ildikó: Az elektronikus közigazgatás fél évtizede Magyarországon. E-Government Alapítvány, Budapest, 2008.

OTENYO, Eric E.: E-government: the use of information and communication technologies in administration. Youngstown, Teneo Press, 2011.

VESZPRÉMI Bernadett: *Az elektronikus közigazgatás*. In: Magyar Közigazgatási jog: általános rész. szerk. Balázs István, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2014.

VESZPRÉMI Bernadett – CZÉKMANN Zsolt: *Az e-közigazgatás szakigazgatási alapjai*. In: Közigazgatási jog. Fejezetek szakigazgatásaink köréből. I. kötet, Complex Kiadó, Budapest, 2013.

* A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

[1]A közigazgatási elektronikus kommunikáció terén a 16. helyen állunk, az EU átlagához képest pedig viszonylag elfogadhatónak tekinthető (az uniós átlaghoz képest pár százalékkal vagyunk elmaradva). <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/hungary#egovernment> (2014.12.02.)

[2] A felhasználó-központú eGov indikátor értéke a 100-as skálából a felmérés szerint Magyarországon 2013-ban 45, az EU 70-es átlagához viszonyítva, amely az utolsó helyek egyikét jelenti Szlovákia és Románia előtt. A transzparencia eGov indikátor az EU 49-es átlagához képest. Itt Romániát, Szlovákiát és Görögországot előzzük meg. Az indikátorok az e-kormányzati szolgáltatások elérhetőségét, interoperabilitását, ügyfélbarát jellegét és a kormányzatok online átláthatóságát vizsgálják hét területen (álláskeresés / munkahely elvesztése, felsőoktatásba felvétel, költözés, gépjármű-vásárlás, követelési eljárás indítása, vállalkozás indítása, rendszeres üzleti ügyletek), felhasználói oldalról, élethelyzeteken keresztül, feltételezve olyan életeseményeket, amelyek kapcsán az állampolgár kontaktusba kerül a közigazgatással. Az indikátorok kétéves periódust fognak át (2012-2013). <http://digital-agenda-data.eu/charts/analyse-one-indicator-and-compare-countries/> (2014.12.09.)

[3] Lásd bővebben: NÉMETH Ildikó: *Az elektronikus közigazgatás fél évtizede Magyarországon. E-Government Alapítvány, Budapest, 2008. 18-39.*

[4]A közigazgatási és hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény.

[5] Lásd bővebben: BUDAI Balázs Benjámín: *Az e-közigazgatás elmélete*. 2. kiad. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2014. 52-55.

[6]<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0783:EN:HTML COM> (2000) 783

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0140:EN:HTML COM> (2001) 140

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0263:EN:HTML COM> (2002) 263 (2014. június 1.)

Hangsúlyozni kell, hogy nem az eEurope akciótervek jelentik az infokommunikáció első stratégiai megjelenését, azonban a terjedelmi korlátokra tekintettel az e-közigazgatással kapcsolatos jelentősége miatt emelnénk ki.

[7]

· információ / hozzáférés – online információk nyújtása, portál létrehozása, adatok, ügyleírások hozzáférhetővé tétele,

- interakció – űrlapok, nyomtatványok letölthetővé tétele,
- kétirányú interaktivitás / tranzakció – adatlapok online kitöltése, elektronikus ügyindítás,
- teljes elektronikus ügyintézés / integráció,
- a proaktivitás, azaz a folyamatos tájékoztatás és az ügyfélbarát ügyintézés.

[8] • az állampolgárok vonatkozásában

- o személyi okmányok (személyi igazolvány, útlevél, gépjármű vezetői engedély), lakcímváltozás bejelentése,
- o hatósági igazolások (születési, házassági, halálozási anyakönyvi kivonatok),
- o gépjármű-regisztráció, súlyadó-fizetés,
- o építési engedélyezés,
- o szociális juttatások, támogatás fizetése, társadalombiztosítással kapcsolatos ügyintézés,
- o helyi adózás, jövedelemadóval kapcsolatos ügyek,
- o az egészségüggyel kapcsolatos szolgáltatások (interaktív tanácsadás, az egyes intézményekben elérhető szolgáltatások, bejelentkezés stb.)
- o a munkaügyi hatóságok álláskereső szolgáltatásai,
- o rendőrségi bejelentések,
- o könyvtári szolgáltatások,
- o anyakönyvi ügyintézés,
- o egyetemi és főiskolai beiratkozás.

• az üzleti szféra szervezetei vonatkozásában

- o a munkavállalók járulékaival kapcsolatos ügyintézés,
- o a társasági és a jövedéki adóval kapcsolatos ügyintézés,
- o a cégnyilvántartáshoz kapcsolódó szolgáltatások,
- o a statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése,
- o a vámügyintézés,
- o a környezetvédelmi engedélyek beszerzése,

a közbeszerzési eljárások lefolytatása.

[9]http://europa.eu.int/information_society/activities/egovernment_research/doc/highlights/egov_action_plan_en.pdf (2013. május 1.)

[10] COM (2010) 2020 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:HU:PDF> (2013. május 1.)

[11]<http://2010-2014.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf> (2014.12.01.)

[12] Új Magyarország Fejlesztési Terv. 2007-2013 közötti időszakra határozott meg prioritási tengelyeket, fejlesztési irányokat, amelyek alapján pályázatok kiírására került sor.

[13] 2013-ban a Digital Agenda Scoreboard felmérése szerint a vizsgált népesség 24%-a még sosem használta az Internetet, 13%-a pedig semmilyen digitális írástudással, képességgel nem rendelkezik.

<https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/hungary#egovernment> (2014.12.02.)

[14] A gemius.hu szerint 2014. nyarán 5 150 000 magyar felhasználója volt a világhálóknak, ami 60,68%-os penetrációt jelent a 15 évesnél idősebb korosztályban. <http://gemius.hu/hu/hirek/2014-07-07/02> (2014.08.02.)

[15] A CLBPS által meghatározott 12+8 listából a szolgáltatások online elérhetősége mind az állampolgárok, mind a vállalkozások tekintetében 75% feletti. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/hungary#egovernment> (2014.12.02.)

[16] Az eGovernment terén 2013 során egy évre vetítve az EU-ban a polgárok 41%-a, míg Magyarországon 2012-ben 42%, 2013-ban 37% kommunikált elektronikusan valamely közigazgatási hatósággal. Ez nem feltétlenül jelent folyamatos online kapcsolattartást, akár egy egyszeri tájékoztatáskérés is megfelel a követelménynek. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/hungary#egovernment> (2014.12.02.)

[17] Lásd

bővebben: http://www.ittk.hu/netis/doc/ISCB_hun/10_Mancinelli_eBefogadas.pdf (2014.12.01.)

<http://palyazat.gov.hu/doc/3942> (2014.12.01.)

www.ekk.gov.hu/hu/ekk/.../prezentacio_ebefogadas20090311.pdf(2014.01.01.)

<http://einclusion.hu/tag/e-befogadas/> (2014.12.01.)

[18] Lásd bővebben az 1. számú mellékletet, amelyben említésre kerül pár e-közigazgatással kapcsolatos kiírás.

[19]Elektronikus kapcsolattartás ügyfelekkel vagy más szervezetekkel csak kormányzati célú hírközlési szolgáltatás útján lehetséges. Ket. 160.§ (3) bekezdés. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=85989.266673 (2014.12.01.)

[20] A tervek szerint 2016-ra teljes körűen kiépül a Nemzeti Távközlési Gerinchálózat. A 2016-ra létrehozandó egységes kormányzati IT-háttérnek köszönhetően 2018-ra lehetővé válhat, hogy az állampolgárok és a vállalkozások minden közigazgatási ügyüket teljes egészében elektronikusan intézhessék. http://www.infoter.eu/attachment/0027/26845_nemzeti_infokommunikacios_strategia_2014-2020.pdf (2014. 08.15.)

[21]pl. Okmány App. <http://www.kekkh.gov.hu/okmanyapp/okmany-app> (2014.012.01.)

[22] Lásd bővebben: GVOP 4.3.1. - Az önkormányzatok információ-szolgáltató tevékenységének fejlesztése, http://palyazat.gov.hu/gvop_ertekelesek, ROP-ok keretében 2009-ben - A térségi közigazgatási és közszolgáltatási informatikai rendszerek továbbfejlesztése, <http://palyazat.gov.hu/content/4111>, EKOP3.1.6. – Önkormányzati ASP központ felállítása, <http://palyazat.gov.hu/doc/3459> (2014.10.01.)

[23]BUDAI 303-313., Practical and legal aspects of interoperabilityinthedevelopment of eGovernmentin Hungary. In: Central and Eastern European eGovDays 2014. eGovernment: driver orstumblingblockfor European integration: conferenceproceedings: (proceedings of theCEEeGovDays, May 8-9, 2014 Budapest): (dedicatedto Alexander Prosser) /Balázs Kőnig (et al.) (eds.) Wien, Austrian Computer Soc., 2014.283-295., The role of interoperabilityinglobale-governance: cloudcomputing, smartgridand the internet of things. In: Central and Eastern European eGovDays 2014. eGovernment: driver orstumblingblockfor European integration: conferenceproceedings: (proceedings of theCEEeGovDays, May 8-9, 2014 Budapest): (dedicatedto Alexander Prosser) /Balázs Kőnig (et al.) (eds.) Wien, Austrian Computer Soc., 2014.295-307.

[24] EFER: központi elektronikus fizetési és elszámolási rendszer.

[25]Az interoperabilitás követelménye mindvégig jelent volt az uniós infokommunikációs stratégiákban, most pedig megjelent a hazai szabályozásban is: 2013. évi CCXX. törvény az állami és önkormányzati nyilvántartások együttműködésének általános szabályairól. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=165627.254005 (2014.12.01.)

[26] AROP: Államreform Operatív Program.

EKOP: Elektronikus Közigazgatás Operatív Program.

[27] A belső piaci szolgáltatásokról szóló Európai Parlament és Tanács 2006/123/EK irányelve, a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény, az integrált ügyintézési és tájékoztatási pont kialakításáról, működtetéséről, valamint a működtető és az érintett szervek együttműködésének rendjéről.

[28] Ennek kialakítása a kormányablakkal folyamatban van.

[29] Az e-közigazgatás alapjai a helyi önkormányzatokban: módszertani segédkönyv, szerk. Kópiás Bence, Molnár Szilárd, KSZK ROP 3.1.1 Programig., Budapest, 2008. 23-31, BUDAI Balázs Benjámín: Interaktív önkormányzat. M. Mediprint, Budapest, 2005. 85-93.

[30] Az e-közigazgatás fejlesztésére a GVOP 4.3.1. keretében 10 911 383 778 Ft került kifizetésre. www.palyazat.gov.hu (2014.június 1.)

[31] GINOP: Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program.

[32] IKOP: Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program

KEHOP: Környezeti és Energiahatékonysági OP

VP: Vidékfejlesztési OP

EFOP: Emberi Erőforrás Fejlesztési OP

[33] Célkitűzései: Versenyképes IKT szektor, digitális gazdaság, elektronikus közigazgatás és állami informatikai fejlesztések, infokommunikációs ismeretek, készségek növelése, szélessávú infrastruktúra fejlesztése.

[34] KÖFOP: Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési OP.